

HISTORIA
MERCVRII

ET
MERCVRIALIVM
MEDICA.

LIBELLVS SECVNDVS.

SCRIPSIT
ERNESTVS GODOFREDVS
BALDINGER,

SERENISS. PRINCIP. LANDGRAV. HASSO-CASSEL,
A CONSIL. AVLAE ET ARCHIATER PRIMA-
RIVS, ILLVSTR. COLLEG. CAROLINI
PROF. PRAX. MED. ORD. ET H. T.
PRO - RECTOR.

GOETTINGAE,
apud IO. CHRIST. DIETERICH.

1785.

HISTORIA
MERCVRII

ET
MERCVRIALIVM
MERCVRII

ARTIS MACHINAE

SCIENTIA

INSTITVTORVM

RECTORVM

ACADEMIAE
MAGISTRORVM
MAGISTRORVM
MAGISTRORVM

CONSTITVTORVM

ACADEMIAE

PIIS MANIBVS
FILII DESIDERATISSIMI,
ERNESTI FRIDERICI,
PRIMOGENITI,
ET VLTIMO MORTVI

LVGENS

PATER.

THE HISTORY
OF THE
EMPEROR
ERNESTI FERDINANDI
IN THE
LAST PART OF HIS REIGN
BY
J. G. LEONHARDT
OF
LEIPZIG

I
ex
qu
an
dic
ar
br
qu
tir
den

LECTURIS.

S.

Incredibilis fere, et stupenda omnino ignorantia eorum, qui artem medicam exercent, ex ineptis formulis, quas medicorum turba quotidie solet praescribere, late patet, ut dubius anceps haeream, num fuit rudes magis in studio chemico-pharmaceutico, an vero in ipsa artis historia?

Etenim si legissent, quae in melioribus libris iam dudum annotata sunt, non peccarent quotidie in formularum praescriptione, ut tiro trium dierum in officina pharmaceutica derideat horum ineptas formulas. —

A 3

Qua.

Quadrata rotundis adiciunt saepe, ut lugubre sit omnino fatum aegrotorum, qui rudes homines pro medicis habent.

Quid ineptius mercurii dulcis conubios cum Tamarindarum Pulpa, aut emulsione, quae continet mercurium dulcem? Minime miscenda sunt, quae mixtionem non admittunt, nec aliqua indicatione firma et stabili misceri possunt. Princeps causa, cur toties contra artis praecepta hallucinari videamus, qui se medicos fingunt, haec esse videtur, quod neglexerint in academiis studiis chimico-pharmaceuticum, nec sciant satis, quae sit indoles medicamentorum chemico-pharmaceuticorum. Non itaque superfluus labor videtur toties prima artis nostrae praecepta iterum iterumque inculcare tironibus — e quorum numero non pauci Doctoris, immo Professoris titulo superbiunt —

et si

T

et si vix locum merentur in subselliis eruditi
Professoris, cui curae cordique est, ut sapere
discant auditores. Ingens multitudo est phar-
macorum mercurialium. Sunt efficacia, heroi-
ca, summaque prudentia adhibenda. Non
iusto enim tempore data, pessime nocent,
horumque effectus tunc iri perfecte similes, qui
ab assumpto veneno solent oriri. Sola enim
dosis, et applicatio, medicamentum a veneno
distinguit, omnium consensu.

Quae in tot libris, varii passim argumen-
ti, passim occurrunt, de praeparatis ex mer-
curio, horumque usu medico, ea omnia sedulo
in epitomen quondam redegi, ut vno intuitu
statim innotescat singulis, quenam sit horum
mixtio et indoles. Sermo fuit in libello primo
et secundo de mercurialium indole, superest,
ut in libello tertio exponam praecipua, quae
et si

A 4

usum

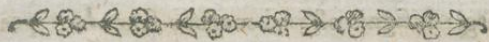
usum mercurii et mercurialium spectant. Scio; medicis eruditis et in artis exercitio iam versatis, haec omnia non esse noua. Sed scopus non fuit noua scribere, qui nota et notissima, tironibus et iunioribus medicis nota facere decreui. Aequi iudices meum inseruendi studium diiudicent ex scopo. Scrib. Cassellis d. XIV. Augusti 1785. Principis Optimi, qui nobis hoc otium fecit.

E. G. BALDINGER.

PROGR.

PROGR. I.

CASSELLIS, D. VIII. FEBR. MDCCLXXXV.

Scribere coepi ante hos annos tres Gottin-
gae historiam mercurii et mercurialium
medicam, sed prima pars solummodo pro-
diit, continens pharmaca mercurialia, quae
sola fere mixtione obtinentur, nec non prae-
parata *sulphureo-mercurialia*. Quae illo tem-
pore in quatuor programmatibus proposui,
paulo post libelli forma recudi curavi. Quae
vero supersunt, hac occasione opportuna
pertractare mecum decreui. Praecipuam ita-
que nunc attentionem merentur *salino-mer-
curialia*, *praecipitata* partim, partim vero
sublimata, quorum usus in medicina et chi-

A 5

urgia

rurgia insignis est, ad morbos sanandos, potissimum vero chronicos et rebelles.

Scripti vero in vsus medicorum praxin ineuntium, epitomen quandam eorum, quae in tot libris sparsim occurrunt, quaeque nostra aetate ignorare debet nemo. Sermo erit de conficiendis singulis praeparatis, nec non de singulorum vsu medico-chirurgico. Sed vt facilius pateat, quatenam sint praecipua salino-mercurialia pharmaca, tabulam quandam synopticam praemittere debui.

Sunt nempe tot *salino-mercurialia*, quot sunt mercurii in acido vario solutiones.

Occurrit solutio mercurii in acido

I. *Minerali*,

et quidem

A) *Vitrioli concentrato*. Haec largitur

Turpethum minerale.

B) *Nitri*, cuius beneficio obtinetur

Mercurius praecipitatus ruber et

Arcanum Corallinum.

C) *Salis*

- C) *Salis communis*, cuius ope surgit
Mercurius sublimatus corrosivus et
Mercurius sublimatus dulcis et
Calomel.
Mercurius praecipitatus albus.
Mercurius dulcis martialis Hartmanni.

II. *Vegetabili.*

A) *Aceti.*

Nascitur mercurius praeparatus Key-
seri et Davisoni.

Huc etiam pertinet

Mercurius praecipitatus viridis.

Solvitur nempe mercurius et cu-
 prum in acido nitri, post men-
 strui euaporationem noua solu-
 tio in acido aceti fit.

B) *Tartari.*

Hac ratione paratur

Mercurius Tartarisatus

Cl. Monnet et Pressavin.

Reliqua salino-mercurialia, rarius aut
 nunquam in medicina usitata lubens mitto,
 nam

nam chemici potius quam medici attentionem merentur.

De singulis vero seorsim dicendum est.
Agmen ducat

I.

Mercurius praecipitatus ruber.

BASILIO VALENTINO eius praeparatio iam nota fuit. Paratur autem methodo duplici. Alia longior est, alia brevior. Illa, cum mercurius per aliquot menses igni exponitur, donec ruber appareat, et tunc audit

Mercurius per se calcinatus.

Cl. WEIGELIO debentur encheireses, ut omnium optime obtineatur a). Altera methodus est; soluitur mercurius in acido nitri, post menstrui abstractionem tam diu exponitur igni, donec ruber euadat. Haec methodus sola in usu est. Prior enim, ab Alchymicis

a) Chym. min. Abh. T. I. S. 30. Cl. LEONHARDI in not. ad MACQVERI Dict. chym. p. III. p. 628.

chymicis excogitata, vana et superflua est. Bene satis monuit enim Cl. WIEGLEB *b)* nullum esse discrimen inter praeparatum istud, siue primam, siue alteram methodum elegeris. Idem docuit, perperam istud praeparatum appellari calcem, nam calcis dotes non habet *c)*. Etenim non amisit phlogiston, atque igne solo eius reductio chemica iterum perficitur. Acor non salinis, sed igneis debetur particulis. Nulla enim supersunt in hoc praeparato, quod perperam calx appellatur, acidi nitri vestigia *d)*. Solutio mercurii in acido nitri eam ob causam eius calcinationi solet praemitti, vt igneae particulae mercurio facilius adhaereant. Methodum Amstelodamsium in conficiendo praecipitato

b) Chym. B. 2. p. 448-450.

c) Idem ib.

d) SPIELMANN diss. de Hydrarg. ppt. effect. §. 6. recuf. in collect. Cl. WITTEWER. Vol. I. p. 185. LEONHARDI, in not. ad MACQVERI Diss. chym. T. III. p. 632.

cipitato rubro, descripsit Cl. FERBER *e*). Sed hic repetenda sunt, quae contra Londinenses Cl. DOSSIE monuit, qui eadem fere ratione, minime fere optima praecipitatum rubrum parare iubent *f*). Solo igne, sine additamento, ex mercurio, tam praecipitato albo, quam dulci, modo sublimatio impediatur, mercurii praecipitati rubri species gignitur *g*). Sed et sublimatione quadam miscelae ex mercurio, nitro et vitriolo obtinetur mercurius praecipitatus ruber. Est haec methodus fatis antiqua, scil. ISAACI HOLLAND et KVNCKELII *h*). Origo praeparati non differt a priori. Hac enim operatione globuli mercurii in sublime rapiuntur atque particulis igneis impraegnantur.

Vana illa opinio, acrimoniam praecipitati rubri deberi acido nitri mercurio adhaerenti,

e) Neue Beytr. zur Mineralgeschichte &c.

L. B. Mieten 1778. p. 354.

f) Eröfnet. Lond. Laborat. &c.

g) WIEGLEB, l. c. p. 451.

h) Ib. l. c.

renti, ineptam eius correctionem peperit, qua acrimoniam illam salinam abluere studuerunt. LIBAVIVS inuentor dicitur. Partes praecipitati rubri et alcali fixi aequales trituratione miscere solebant, dein aqua abuer, post vero super mercurio aliquoties spiritum vini deslagrare. Princeps causa huius correctionis fuit, vt praeparatum istud mitius fieret.

Arcanum Corallinum a coloris quadam similitudine istud praeparatum appellauit LIBAVIVS, et THEOPHRASTVS PARACELSVS, *mercurium praecipitatum diaphoreticum i*). Superfluum omnino labor est *k*). Merito itaque ridendi, qui ex ignorantia studii chemici, nostra aetate adeo exculi, nescio quae somniant, de praestantia huius vel illius praeparati, v. c. mercurii, solo igne calcinati, cum ab horum vsu nequiquam virtus specifica exspectanda sit, aut peculiaris quaedam.

Innotuit

i) SPIELMANN Inst. chem. ed. alt. p. 173.

k) WIEGLEB, l. c. p. 450.

Innotuit fraus corrumpendi mercurium
 praecipitatum rubrum, scilicet minio et cin-
 nabari, subtilissime puluerifatis. Sed cogno-
 scitur facile. Etenim mercurius suspectus
 cum puluere carbonum in crucibulo fusorio
 igni exponitur. Plumbi enim reductio de
 minio addito non dubitare sinit. Cinnaba-
 ris si admixta, is fumi forma aufugere solet,
 cum super ferro candente mercurius praeci-
 pitatus ruber igni exponitur.

Antiquitates vsus mercurii praecipitati
 rubri quot attinet, teste ASTRUC ^{l)} iam
 1514 IO. DE VIGO interne adhibuit ad
 luem gallicam sanandam, immo fuit pri-
 mum omnium mercurialium, quae contra
 hunc morbum in vsu fuerunt vnquam. Eo-
 dem teste ^{m)} ANT. GALLVS 1540 ad
 mentem VIGONIS adhibuit BOERHAA-
 VIVS

^{l)} De morb. ven. ed. alt. p. 165.

^{m)} Ib. p. 692.

vivs de vsu eius interno et externo, cum salutari, tum noxio, multus est *n*).

THOM. BARTHOLINVS noxios effectus ab eius vsu externo annotavit *o*). MELCHIOR FRICCIVS *p*) multa collegit de morbis venereis ptyalifmo sanatis ope praecipitati rubri.

Corrosivum istud medicamentum nostra aetate solummodo externe applicatur, contra verrucas et condylomata, siue pulveris, siue vnguenti forma. Est aliud vnguentum, quod in ophthalmia vehementer laudat BOERHAAVIUS *q*), cuius formula sequens est:

℞. Butyr. non salit. ʒij.
Cerae alb. ʒj.
Merc. praecip. rubr. ʒʒ.
Opii gr. ij·ijj.   misc.

n) Chem. P. II. ed. Lipsf. 1732. 8vo p. 424.

o) Epist. med. Cent. III. 100.

p) In libro rariori, mere quidem compilatio, sed vtilissimo, de virt. venen. medica, Vlm. 1701. 8vo p. 103.

q) De morb. Oculor. Götting. 1730. 8vo p. 95.

misc. super igne in mortario vitreo vel alabastrino. Includatur linteo raro. Conseruetur in aqua rosarum in loco calido. Quater vel quinques singulis diebus premitur super oculum, vt eius particula oculum ingrediatur.

Laudat in Lippitudine vsu vnguenti huius Cl. THEDEN *r*). Vniuersam doctrinam de praecipitatis mercurii, coloris varii pertractauit Cl. SPIELMANN *s*). De calcibus item mercurii experimenta nobiscum communicauit Cl. BAYEN *t*) et Cl. CADET *u*). De vsu vero mercurii calcinati egit nuper Cl. SAUNDERS *v*).

II.

Mercurius praecipitatus albus.

Mercurius praecipitatus albus recentioris aetatis inuentum videtur, quod IOANNES HART-

r) Neue Bemerk. u. f. w. p. 192.

s) Chem. ed. alt. p. 243.

t) v. Samml. aus ROZIER B. I. Leipz. 1776. 8vo p. 249.

u) Ib. p. 320.

v) Samml. für pract. Aerzte, B. 3. St. 3. p. 405. fqq.

HARTMANN primus omnium descripsisse dicitur a). Occurrit vero apud Hartmannum sequens descriptio. „*Panacea mercurii albi vulgavis*: mercurius in aqua forti dissolvitur: „in solutionem aqua falsa infunditur, vt mercurius ad fundum praecipitetur. Qui ab „omni falsedine liberatus, exhibetur cum te- „rebiathina a gr. jv ad x vel xvj.”

BARCHVSEN praecipitati albi iam mentionem fecit tanquam medicamento illo tempore vsitati b). Laudat iam eius vsum internum ad vermes necandos, externe vero in scabie, serpigine, aliisque faciei pustulis.

Mirum est profecto, tam sero hoc praeparatum innotuisse, cum diu ante notum fuerit istud praeparatum quod mercurius sublimatus corrosivus appellatur. Etiam non multum differt vnum ab altero, et bene momente

a) Prax. Chimiatr. Genen. 1782. 8vo p. 16.

b) Pyrotophia L. B. 1698. 4. p. 187.

nente Cl. MONNET c) ab affusa maiori quantitate acidi falis, loco praecipitati vulgo albi, vera species sublimati cortosivi obtinetur. Sola proportione acidi falis ad mercurium differt praecipitatus albus a mercurio sublimato. Paucis repeto antiquam methodum conficiendi mercurium praecipitatum album. Soluitur nempe prius in acido nitri, et tunc admiscetur solutio falis communis, aut spiritus falis, aut sal ammoniacum. Fit aqua regis, quae soluit quidem mercurium, sed ab affusa aqua abuitur d). De variis mercurii praecipitatis et de albo etiam prolixè olim scripsit LEMERY e). Methodum nouam Cl. LEMERY docuit, scil. solutioni falis ammoniaci vncias quatuor in aqua libra integra, adiecit quatuor vncias *mercurii sublimati*, sensimque

c) Act. Suec. Vol. XXXII.

d) BOERH. Chym. T. II. SPIELMANN Chym. p. 295.

e) In Act. Paris. vid. Cl. CRELL N. Chym. Arch. B. I. p. 78. et 134.

que admiscuit alcali fixum solutum, ea quantitate, donec praecipitatio absoluta sit omnis. Hanc methodum DOSSIE laudat. Haec methodus est ablutio mercurii corrosivi, quae absorbet copiam acidi salis communis, ut longe minor sit ratio acidi ad mercurium, quam in mixtione sublimati.

De variis praecipitationis mediis egit MACQVER *f*), et recte monuit, vix semper ex menstruo omnem mercurii copiam delici, cuius partem solutam tenet, praecipitatum vero pro vario praecipitationis medio, mox salinae, mox calcareae indolis.

Historiam praecipitati albi Cl. BERGMANN pertractavit *g*). Aliam nuper methodum conficiendi praecipitatum album docuit Cl. WIEGLEB *h*). Soluitur nempe mercurius in
acido

f) l. c. p. 620.

g) Act. Suec. P. 33. et Cl. CRELL chym. Journ. Th. II. S. 210.

h) Primum in Fortg. kl. chym. Abh. v. Apoth. Alm.
B 3

acido nitri, admiscetur solutio falis ammoniaci, dein oleum tartari per deliquium infillatur (cauendone nimium infillatur). Praecipitatum edulcoratur, exsiccat.

Etiam fraude corrumpi solet mercurius praecipitatus albus, nam mox adiecitur cerussa, terra alba, vel amydon *i*). Cerussam prodit sequens experimentum: Mercurius praecipitatus albus cum parte tertia alcali fixi in crucibulo candente exploratur. Vaporis forma mercurius fugit, remanet plumbum, quod hac ratione reduci solet. Alkali cum acido falis fistit speciem falis digestiui febrifugi. Soluitur istud sal, tunc terra admixta aliena remanet. Si amydon admixtum, CARBO remanet, si mercurius laminae ferreae candenti imponitur. Vsum *internum* praecipitati albi vehementer laudat BOERHAAVIUS *k*)
inprimis

Alm. 1782. Item in noua ed. Chem. vogelyi p. 616. et nuper in chem. propr. P. II. p. 1319.

i) DOSSIE et BERGMANN l. c.

k) Ed. cit. p. 422.

inprimis contra vermes, scabiem, ulcera venerea et alios morbos rebelles chronicos.

Blandam ciere salivationem idem monuit, et SWITENIVS hoc praeparatum mercuriale ad salivationem prae ceteris amavit.

Vnguentum istud quod ROERHAAVIUS l. c. laudat, non differt nisi proportione ingredientium ab vnguento ZELLERI vel WERLHOFII 1), quod in scabie, et tinea capitis tuto et cum summa euphoria solet adhiberi. Ab anno 1774-82 Goettingae in instituto clinico plus quam trecentum libras praescripsimus, infantibus et adultis, nec vnquam malum effectum ab eius vsu animaduerti. Cl. LANGE m) admisto oleo tartari per deliquium mitius redere voluit praecipitatum album.

III.

Mercurius sublimatus corrosiuus.

E numero praeparatorum mercurialium hoc omnium antiquissimum videtur, et quod

B 4

olim

1) v. KLEIN select. rat. form. p. 318.

m) Miscell. verit. med. Fasc. I, p. 6.

olim venenum maxime deleterium appellari
 confuevit, nostra imprimis aetate adeo fre-
 quenter adhiberi coepit vsibus internis, vt
 pane, cibo, et bellariis facilius carere possint
 homines, quam illo veneno, necandis muri-
 bus aliisque animalibus nociuis olim desti-
 nato. Tanta est rerum vicissitudo!

Arabes suo iam tempore nouisse mercuri-
 um sublimatum, testimonia multa occur-
 runt, quae SPIELMANNVS a) collegit.

FRICCIUS prolixè egit de vsu sublimati
 corrosiui ab omni retro aetate b). Alibi ipse
 recensuit quae WISEMANN, ZWOELPERVS c)
 et STEPH. BLANCARD d), nec non GMELI-
 NVS iunior e) de sublimati vsu annotarunt.
 GMELINVS senior sublimati tanquam empi-
 rici

a) In diff. cit. de Hydrarg. ppt. int. effect. §. 7.

b) l. c. p. 97. sqq.

c) Mag. f. Aerzte St. 12.

d) N. Mag. f. Aerzte, B. I. St. 6.

e) Mag. f. Aerzte, St. 10.

rici medicamenti in Sibiria meminit *f*). Historiam antiquitatis mercurii sublimati in historia pharmaciae exposuit Cl. RETZIVS *g*). Antiquam Venetorum methodum parandi sublimatum corrosivum narravit TACHENIVS *h*). Recentior Amstelodamensium methodus descripta legitur apud Cl. FERBER *i*).

Sunt vero mercurium sublimatum conficiendi plures methodi. Vulgo mercurius solvitur in acido nitri, et acidum iterum abstrahitur destillatione, Edulcorato mercurio admiscetur vitriolum ad flavedinem calcinatum, nec non sal commune decrepitatum. Sublimatio in cucurbita vitrea institui solet. Remanet sal mirabile Glauberi.

Acidum salis communis melius agit in mercurium, si prius in acido nitri solutus.

B §

Vitrio-

f) In hist. itiner. P. I. p. 148.

g) Act. Hafn. T. I. p. 113. sqq.

h) Hipp. chym. p. 215.

i) l. c. p. 348.

Vitriolum expellit acidum falis : vnde haec tria acida, quae simul adhiberi solent, solummodo efficiunt, vt facilius falis communis acidum coeat cum mercurio.

Sed iam olim LEMERY ex solo mercurio et dupla portione falis communis decrepitati obtinuit mercurium sublimatum *k*).

Etiam mercurius praecipitatus ruber et fal commune, aut spiritus falis communis, largiri solent mercurium sublimatum. Alia ratione DOSSIE *l*) ex mercurio, fale communi, et vitriolo calcinato, vel oleo vitrioli mercurium sublimatum parare docuit. Mercurii in acido nitri soluti partem vnam, vitrioli ad albedinem calcinati partes 2. et falis decrepitati partem vnam ex balneo arenae subli-

k) Hist. de l'Ac. de Soc. de Paris 1709. et Cl. CRELL N. chem. Ann. B. I. p. 25.

l) Methodus fuit KVNCKELII et Cl. BOVLDOU Mem. de l'Ac. des sc. de Paris 1730.

sublimare iubet ERXLEBEN *m*). Plura qui
scire cupit, euoluat Cl. MACQUER l. c. *n*).
Etenim mihi sufficit generatim indicasse phae-
nomenorum rationes. De vnione mercurii
cum acido falis, huc pertinent, quae C. BERG-
MANN docuit *o*).

Sed noua methodo mercurium sublima-
tum sine igne nuper docuit elaborare Cl.
MONNET *p*), eaque simplicissima. Solutioni
nempe mercurii in acido nitri calidae admi-
scetur solutio falis communis. Acidum nitri
cum alcali falis communis largitur nitrum cu-
bicum, et acidi falis cum mercurio connu-
bium largitur mercurium sublimatum. Mitto,
quae alii de proportione acidi ad mercurium
habent

m) Chem. ed. alt. a Cl. WIEGLEB emendata
S. 503.

n) B. V. p. 242. sqq.

o) Schwed. Abh. B. 32. et CRELL ch. Journ.
H. S. 169.

p) Schwed. Abh. B. 32. vor 1770. et CRELL
ch. Journ. II. p. 171. nec non Apoth. Al-
manach 1781. p. 30. RETZII addit. schwed.
Abh. B. 32.

habent, nam sufficit legisse, quae nuper de eodem argumento Cl. SCOPOLI disputavit *q*), quae docent, hoc praeparatum non semper unius eiusdemque indolis esse. Proportio enim acidi ad mercurium varia est, et maxime corrosivus mercurius is est, qui maximam copiam acidi continet, quae cum mercurio iuncta.

Quae sint antidota acerrimi huius veneni, singulari studio exploravit Cl. NAVIER *r*). Fuit a seculo nono mercurius sublimatus corrosivus in usu, et sec. XVI. mature adhiberi coepit contra luem gallicam, diuque mansit empiricorum et chirurgorum princeps medicamentum, quod medici minus audaces, rarius adhibuerint. Fuit tamen ante BOERHAAVII tempora etiam medicis in usu, quod testantur scripta BLANCARDI, ZWOELFFERI, WISEMANNI et aliorum. Nec ipse BOERHAAVIUS

q) CRELL chym. Annalen, B. I. St. I. 1784.

r) Gegengifte des Arsenics, sublima'ts u. f. w. ex Gallico c. annot. per C. E. WEIGEL I. B. Greifsw. 1784. 4to min.

HAAVIVS ignoravit *sublimati usum internum s)*, ait enim, drachma misturae, gr. j. in aquae vncia, syropo violaceo mitificatus, si potatur bis, terne, in die, mira praestat in morbis incurabilibus. At prudenter, a prudente medico; abstine si methodum nescis! Sed RIBEIRA SANCHEZ hoc saeculo usum mercurii sublimati denuo restituit. Ille enim PHILIPPO FRID. GMELIN contra cancerum commendavit *t)*, et SWITENIO contra luem gallicam *u)*. Ab eo vero tempore frequenter adhiberi coepit mercurius sublimatus, et a multis in variis morbis praeter luem gallicam laudatus fuit, quorum omnium mentionem fecit Cl. BOEHM. *v)*. Nemo autem magis laudavit mercurium sublimatum quam Cl.

GARDA.

s) Chem. P. II. p. 427.

t) v. GMELIN *diff. specif. meth. recent. cancerum sanand.* Tub. 1757. praefat.

u) *Comment. in Aph. &c. L. B. 1772. p. 550.*

v) *In diff. de varia syphilidis Therapia, recuf. in sylloge mea, nec non in Cl. WITWER, collect. diff. Argent.*

GARDANE *w*). Mercurium sublimatum mercatorum fraude arsenico albo contaminari, consentiunt SPIELMANN *x*), DOSSIE *y*), GAERTNER *z*) et WALBAVM *a*). Duo sunt imprimis criteria, quibus fraudem cognosci posse affirmarunt, odor scilicet mercurii cum arsenico mixti alliaceus *b*), si prunis inspergitur, et praecipitatio, siue per oleum tartari per deliquium, seu aliud alcali fixum *c*) immo etiam per alcali volatile *d*) quod tunc nigrum euadat praecipitatum.

Et habitu externo genuinum sublimatum a spurio distingui posse, Cl. GOTTLING monuit

w) Ex gallico eius liber germ. prodiit Aug. Vind. 1771. 8vo sed male. Praefat noua versio, Sorau 1777. 8vo.

x) Chem. p. 239.

y) Im eröffneten Laboratorio.

z) In diss. cit.

a) Verzeichniß einer vollständ. Apotheke, Leipz. 1769. sqq. Tab.

b) SPIELMANN l. c.

c) DOSSIE.

d) GAERTNER et SPIELMANN l. l. cit.

nuit e), item aquam calcis certum sistere criterium, affirmavit, nam prouocat ad colorem aurantium praecipitati, quod per aquam calcis obtinetur. Quae monenda deinceps videbimus. Nouo experimento confirmatum legitur, mercurium sublimatum et arsenicum album noua sublimatione posse combinari f), simul vero exploratio mercurii sublimati per oleum tartari confirmatur, per aquam calcis vero dubia redditur. Post haec Cl. BÜCKING varia communicauit g), quae docent, diu iam adulterium sublimati cum arsenico notum fuisse, et BARCHVSENIUM criterium per oleum tartari suo iam tempore dubium declarasse, et postea Cl. BOVLVOC nouis experimentis dubium reddidisse. Locum BARCHVSENI allegasse non poenitebit. Ille ait h):
 „*Mirror*, cum maxime plerosque chemiae
 „auctores

e) Apoth. Alm. v. 1782. p. 149.

f) Apoth. Alm. v. 1783. p. 184.

g) N. Mag. für Aerzte, B. VI. St. I. p. 65.

h) Pyrosophia, L. B. 1698. 4to p. 194.

„auctores scribillantes, mercurium subl. falsi-
 „ficatum dignosci posse, si ei olei tartari per
 „destillationem facti, gutta vna et altera su-
 „perinstilletur, quodsi rubesceret, bonae in-
 „dolis, pessimae autem, cum nigresceret.
 „Verum omnis ferme corrosiuus, quantum-
 „uis optimus, primo flauam, post rubram,
 „et si diutius aëri exponatur, quadantenus
 „nigram contrahit maculam, quae haud qua-
 „quam ab arsenico proficiscitur. Arsenico
 „namque si adfunditur, nescio quotquot salis
 „tartari resoluti, non efferuescunt iugiter, et
 „ne minima quidem coloris albidus fit in alium
 „conuersio. Ergo hyperbolen sapiunt, opi-
 „nantes a macula illa fusca mercurio ab oleo
 „tartari impraegnata, ferre iudicium quem
 „posse adulterati mercurii corrosiui.”

Ad ea, quae Cl. **BVECKING** l. c. monuit,
 Cl. **GOTTLING** loco infra citato, nonnulla
 regeffit ⁱ⁾ concedere tamen coactus fuit, non
 sufficere criterium per aquam calcis.

Dosis

ⁱ⁾ Apoth. Alm. 1785. p. 193.

Dosis, qua mercurius sublimatus in medicorum libris praescribitur, non eadem fuit omni tempore, sed admodum varia; saepe magna et vix imitanda. Nec menstruum semper idem fuit. Formula Cl. SANCHEZ iubet spiritum frumenti eligere, alii spiritum vini, alii spiritum sacchari et aquam *k*), alii aquam solam, v. c. BLANCARD et TURNER *l*).

BLANCARDI formula maximam continet mercurii copiam, scil. drachmam integram in aquae communis vncii viginti solutam. Dosis erat diebus alternis cochlear unum.

BOERHAAVII dosis erat $\frac{1}{4}$ grani, SANCHEZ et SWIETEN gr. vj. in ℥. j. spiritus frumenti solvere iubent.

BIERCHEN combinavit formulam SWIETENII et PLENCKII simul *m*), nempe

k) DVBOSQ de la ROBARDIERE, v. Gött. Anz. 105. St. 1777.

l) Syphilis, p. 99.

m) Vid. ROSENSTEIN in libro notissimo.

nempe grana vj. sublimati cum drachmis duabus mercurii gummosi in decem vnciis menstrui, aqua scil. fontan. viij. et cinnam. jj. vnciis, — fyrupi Alth. vncias duas addit. ROSENSTEINIO haec compositio magis placuit, quam ipse mercurius dulcis. Minor certe menstrui copia in hac formula sufficit. Solutionem aquosam praestare Cl. CRELL ¹⁾ testatur.

Pilulae IACOBI decem continent granum vnum mercurii sublimati in aqua soluti, et tres vna vice, mane, vesperi propinantur.

Sed plura exempla docuerunt, has pilulas fero interdum non solutas vomitu iterum eiici.

Iam sufficiat generatim egisse de mercurio sublimato, nam suo loco de mercurialium vario vsu medico seorsim dicam.

Sed de

Aqua Phagedaenica (Φαγεδαίμνικα)

hic

¹⁾ Mag. v. Aerzte, St. 7.

hic quaedam annotanda sunt. Ad ulcera antiqua, insanabilia, vulgo adhiberi solet. LEMERY sublimati drachmam dimidiam in libra integra aquae calcis solvere iubet o). Idem medicamentum externum appellatur etiam

Aqua diuina Fernelii,

et, si aloes drachmae sex, mellis vncia et dimidia admiscantur, audit

Aqua mercurialis Zwoelfferi.

MOSES CHARAS p) aquam phagedaenicam miscet ex aquae calcis libris tribus, spiritus vini rectificati libra dimidia, et mercurii sublimati corrosiui vncia dimidia, Sed addit: „haec proportio stricto iure non obseruanda est, sed huius vel illius minor aut maior dosis fieri possit.”

Pharmacopoea Wirtembergica, quam nunc a fordibus et quisquiliis purgabit Cl.

WIEG-

o) Cours de Chymie.

p) Pharm. reg. Geneu. 1684. Tom. II. p. 204.

WIEGLEB, ad libram vnam calcis viuac
furnit drachinam vnam mercurii. Optime
vero Cl. CRELLIVS, aquam phagedaeni-
cam considerandam esse aut tanquam aquam
calcis, aut tanquam calcem mercurii, et vl-
timum solummodo locum habere. Etenim
quantum calcis in aqua soluitur, tantum mer-
curii decomponitur, propter acidi cum calce
affinitatem. Ea itaque portio calcis metal-
licae praecipitatur.

Melius itaque, mercurium sublimatum
pro vsu externo in aqua soluere, nam aqua
calcis non semper sibi similis.

IV.

Mercurius dulcis. Calomel.

Quis primus omnium huius medicamenti
meminerit, definire vix audeo. Neutiquam
vero, vt vult SPIELMANNVS, alnigmatice de
illo scripsit CROLLIVS a), qui scilicet huius
medi-

a) Basilica chym, Geneu. 1658. 8vo p. 66.

medicamenti minime auctor habendus est, quod QVERCETANO et BEGVINO antea iam iam notum. Hoc certum est, recentiori tempore mercurium dulcem fuisse inuentum, cum a saeculo IX. inde mercurius sublimatus corrosiuus iam notus et in vsu, dulcis vero ni fallor, vix ante QVERCETANVM b). Vtrumque praeparatum est mercurius acido salis communis impraegnatus, sed proportio differt. — Si mercurius maximam partem acidi continet, corrosiuus est — *Draco Volans*. Si maxima copia mercurii, minima acidi, tunc appellatur comparatiue dulcis. Ea tamen fit proportio, vt salis dotes habeat mercurius. Antiqua methodo mercurius sublimatus corrosiuus, et copia mercurii viui trituratione miscebantur, et haec miscela noua sublimatione, eaque repetita, arctius iungi debebat, vt acidum magis iners fieret.

Proportionem mercurii sublimati et viui variam in variis libris praescriptam legimus.

C 3

Subli-

b) QVERCETANVS redimiu, a IO. SCHROEDER, Frft. 1644. 4to p. 656.

Sublimati plerumque pars vna, viui partes tres. Sed bene monet Cl. LEONHARDI *c)* pro varia bonitate mercurii corrosivi maiorem vel minorem copiam mercurii viui adiciendam esse, donec globuli mercurii viui prorsus dispareant.

Criteria mercurii dulcis genuini haec sunt, vt sit saporis expers, vt nihil in aqua solubile sit, quod per oleum tartari per deliquium, vel alcali volatile praecipitetur.

Calomel splendet et in lamellas diuidi potest. De aliis criteriis vid. Cl. LEONHARDI in not. ad MACQVER Dict. *d)*. Aliud criterium mercurii dulcis genuini commendat Cl. WIEGLEB *e)*. Miscentur partes aequales mercurii dulcis et alcali fixi, nec non exigua portio pulueris carbonum. Haec cupro fuso in crucibulo addita, si cupri colorem non mutant, mercurius dulcis genuinus est.

Alia

c) Nota ad MACQVER Dict. P. IV. p. 203.

d) P. IV. p. 209.

e) Apoth. Alm. 1785. p. 197.

Alia methodus mercurium dulcem conficiendi a Cl. CORNETTE proposita legitur *f)* ex mercurio viuo et calce mercurii in acido nitri soluti et per alcali praecipitati.

Alia proportio miscendorum largitur mercurium sublimatum corrosiuum, alia vero, dulcem, scil. si dupla portio mercurii eligitur *g)*. Ex mercurio sublimato loto et dein iterum sublimato Cl. DESALVE mercurium dulcem elaborare praecipit.

Amstelodamensium methodum descripsit Cl. FERBER *h)*. Si methodo vulgari ex miscela mercurii sublimati & viui, noua sublimatione, dulcis elaboratur, encheiresis vna et altera non erit superflua. Et primo quidem trituratione minori periculo perficitur, si aqua humectantur. Sublimatio igne non nimis violento debet absolui, ne sublimatum nigrescat.

C 4

Vasa

f) V. CRELL ch. Journ. Th. V. p. 138.

g) SPIELMANN Chym. 237.

h) l. c. pag. 352.

Vasa vitrea, dum sublimatio suscipitur, non obturanda sunt, nisi prius omnis aqua iterum expulsa. Sublimatio saepius institui solet, ut eo melius perficiatur mercurii cum acido salis unio.

Sed aliquando prima sublimatio iam exhibuit mercurium dulcem optimae notae, teste POERNERO *i*). SPIELMANNVS ait *k*) ficuti haud videmus, quid iteratae sublimationes in euehendis mercurii dulcibus viribus queant praestare, ita miramur, Chemicos Hydrargyrum, quod dulce desiderant, demum ex corrosiuo parare, et non statim acido salis adiicere omnem mercurii quantitatem quam potest recipere.

Mercurium dulcem sexies sublimatum appellarunt *Calomel*, et nouem vicibus repetitis sublimatum *Panaceam mercurialem*.

Vnica

i) V. et MACQVER l. c. p. 203.

k) In diss. de Hydrarg. ppt. int. effect. §. 7. Collect. Cl. WITW. p. 190.

Vnica sublimatione BAILLEAV iam olim mercurium dulcem praeparare docuit *m*). Bene docuit Cl. BAYMÈ *n*) nimis repetitam sublimationem mercurium dulcem iterum corrosivum reddere, nam quavis repetita sublimatione aliqua copia mercurii volatilis redditur et auferere solet, vnde acrimonia iterum augetur.

Cum nec repetita sublimatio mercurium corrosivum in perfecte dulcem convertere possit, suo iam tempore ZWOELFFERVS praecipit mercurium dulcem super porphyritem tritum, aqua calida abluere, et denuo exsiccare *o*). Eandem operationem BAYMÈ commendat *p*). Historiam mercurii dulcis Cl. BERGMANN recensuit *q*). Cl. SCHELE novam

- m*) V. CRELL, ch. Journ. Th. V. p. 138.
n) V. et MACQVER l. p. 208. Tres sublimationes MACQVER praescribit, etiam DOSSIE.
o) V. et SPIELM. diss. cit. p. 180. l. c.
p) V. et MACQVER, l. c. p. 209.
q) Act. Suec. Vol. 34. et Cl. CRELL N. Entd. l. p. 76. De criteriis vid. Apoth. Alm. 1783. p. 70.

uam methodum proposuit, *Via humida* mercurium dulcem sine sublimatione, per modum praecipitationis potius, conficiendi r). Soluitur nempe libra mercurii dimidia in eadem quantitate acidi nitri. Ebulliat per aliquot horas in balneo arenae.

Alia solutio ex nouem vnciis salis communis in aquae fontanae libris sex vel octo feruida facta, misceatur cum priori sub agitatione perpetua.

Facta praecipitatione fluidum supernatans separatur, et aqua feruida affusa edulcoratio tam diu continuatur, donec aqua prorsus insipida sit gustu explorata.

De cautelis necessario obseruandis, et de praestantia mercurii dulcis per praecipitationem via humida, consulendus est ipse inuentor

n) Schwed. Abh. B. 40. von 1778. v. quoque in Apoth. Alm. 1781. p. 32. et Cl. CRELL N. Ent. VI. p. 160. MACQUER, l. c. p. 210. in not. Cl. LEONH.

uentor huius methodi. Mercurius dulcis per sublimationem elaboratus chemicis appellatus fuit *Aquila alba*, et aqua ablutus calida *Manna Mercurii*. Alii praecipitatum album mannam mercurii appellarunt. Mercurius dulcis in mercatorum tabernis arsenico etiam adulteratus reperitur. Eodem modo cognoscitur fraus, quo exploratur bonitas sublimati corrosiui.

Mercurius dulcis est medicina panchresta et polychresta, quae sui similem vix habet in vniuersa materia medica et pharmacia. Praescribitur vulgo, cum ptyalissimus desideratur, sed aliis etiam vsibus optime inseruit, et modo cum absorbente, saccharo, praescribitur. In morbis venereis, contra lumbricos rotundos, in hydrope et quartana rebellis efficax est medicamentum.

Infantibus tenerioris aetatis, aut nutrici nonnunquam praescribitur. Sed tamen omnino periculo non caret hoc praestantissimum medicamentum.

ner-
mo-
r).
ea-
ali-

om-
cto
agi-

na-
lul-
or-

de
io-
in-
tor

ue
LL
to.

dicamentum, nam ab eius usu interdum tormenta vehementiora aliaque pessima symptomata obseruata sunt.

Legi casum tristem, mortis nempe a mercurio dulci s). Insigne anthelminticum est mercurius dulcis cum camphora simul exhibitus.

FRIDERICVS HOFMANNVS, immortale decus Germanorum, meliores nonnullas formulas in med. rat. syst. communicauit, in primis vero formulam pilularum anthelminticarum, quarum ingredientia sunt: mercurius dulcis, extractum tanaceti — alia extr. amara — myrrha, assa foetida, camphora, extr. flor. cham. § ol. destill. Rutae.

Optime medentur morbis a verminosa cachexia ortis. In morbis chronicis, vbi pituita

s) M. E. W. Med. D. de mercurio dulci puluerato, quem adolescens quondam XV. annorum mense Iun. 1702. ad grana XV. hausit, ast sexto post haustum die vitam finit. Quedlinburgi, 1703. 8vo.

tuita multa eliminanda, commode fatis ialappae radix, aloë, similia, cum mercurio dulci simul solent praescribi.

Plures formulae morsulorum anthelminticorum passim occurrunt, quae mercurium dulcem continent.

Boli forma mercurius dulcis, dentibus inimicus, sapienti consilio praescribitur.

Mercurii dulcis granum vnum cum saccharo mixtum, partitis vicibus vt ptarmicum, naribus excipere suadet Cl. SCHMUCKER in Amaurosi.

Notum est medicamentum vsitatissimum *Pulvis alterans Plummeri*, ex mercurio dulci et sulphure aurato antimonii, ad partes aequales longa trituratione mixtis. Vnicus Cl. TODE damnauit t) qui noxios effectus huius medicamenti se obseruasse affirmat. Sit fides penes auctorem. Nunquam ego ab eius vsu malum effectum obseruauit, qui ab anno 1764. frequenter praescripti cum cicuta STOERCKII.

PRO.

t) Bibl. P. I. p. 203.

PROGR. II.

CASSELLIS, D. XIII. AVG. 1785.

Supereſt e falino-mercurialibus pharmacis
vnum, nuper demum inuentum, ſcilicet

Mercurius dulcis martiatus,

cuius hiftoriam et vſum medicum, data nunc
opportuna occaſione, breuiter atque ſtrictim
enarrabo. Diu notum erat phyſicis, mer-
curium, qui cum variis metallis amalgama
facillime ſiſtit, cum ferro per ſe nunquam
in amalgama coire *a*). Martis cum mer-
curio coniunctionem nullo modo poſſe ob-
tineri, nimis audax edixit Cl. BAVMÈ *b*).
Ignorant enim Galli merita et inuenta chy-
mica Germanorum, atque ſe ludibrio expo-
nunt

a) — His modis, ſine iactura, fit Amalgama
de omni metallo. FERRVM exceperis.
— BOERH. Elem. Chem. Edit. Lipſ. 1732.
T. II. p. 434.

b) Erl. experim. Chym. Th. II. p. 694.

nunt c). Et tamen verum est, diu iamiam in Germania varia instituta fuisse tentamina circa martis cum mercurio coniunctionem.

Teste Cl. POTT d) suo tempore CARDILVCIVS martis atque mercurii sublimati aequales partes aqua solvere, evaporare, sublimare iussit, atque sublimatum rubrum obtinuit. Sed verus inventor mercurii dulcis martiati est vir Cl. PETR. IMAN. HARTMANN, med. Prof. Frfti. ad Viadr. in chemia et vniuersa med. eruditissimus e). Paratur autem ex residuo florum salis ammoniaci cum lapide haematitide, et mercurio viuo triturationis et sublimationis ope. Ratio haec est: acidum salis communis in sale ammoniaco delitescens cum mercurio viuo dat mercurium

c) Neues Magazin für Aerzte, B. VII. St. III. p. 279. vbi lepida occurrit narratio de stupenda Gallorum ignorantia et arrogantia.

d) De sale communi p. 61.

e) Diss. de Mercurio dulci martiali, eiusque praeparatione et vsu medico. Frfti ad Viadr. 1773.

rium dulcem, simul vero sal ammoniacum haematitidem in sublimem rapit, ut oriatur omnino mercurius dulcis cui simul mars inhaeret.

Varia quae miscendorum proportionem obseruandam concernunt, l. c. p. 18. leguntur.

In Gallia ipsa A. 1760. et 1764. PETRVS TOUSSAINT NAVIER, vir Cl. de mercurii cum marte connubio experimenta varia instituit *f*).

Constat itaque, quod negauit Cl. BAVMÉ, martis et mercurii connubium, plus vna ratione obtineri posse.

Est

f) Leguntur in Mem. de l'Ac. des Sc. de Paris T. VI. et germ. vertente Cl. WEIGEL, in NAVIER Gegengifte B. II. Gryphisw. 1782. 4to. Erörterung verschiedener Mittel, das Quecksilber mit dem Eisen innig zu verbinden, und einer neuen Weise, das Quecksilber, ohne Beyhülfe einer Art Säure im Wasser auflöslich zu machen, nebst practischen Betrachtungen über die Wirkungen dieser Bereitungen in verschiedenen Krankheiten.

Est vero mercurius resoluendum medicamentorum princeps, mars autem inter roborantia primarium occupat locum.

Contraria itaque medicina hic combinatur, et sapienti quidem consilio. Etenim saepius in artis exercitio praestat, contrariam indicationem combinare, omnium consensu.

Interdum vis nimia resoluens mercurii pertimescenda est, interdum debilia sunt aegrotorum corpora, ut de conseruando augendoque robore, immo coercenda resolutione humorum a mercurio, cogitandum sit, illaque mixta indicatio poscat medicamentum cum resoluens, tum roborans simul, cui satisfacere videtur martis cum mercurio conubium. De hoc argumento doctissime olim iamiam disputauit laudatus Cl. HARTMANN g) et nuper Cl. NOSE h).

Aliam

g) In diss. qua martis cum mercurio coniunctionem vsibus practicis commendat. Hal. 1756.

h) Ueber die Behandlung des venerischen Nebels. Augsp. 1780. 8vo.

D.

Aliam ob causam b. HIRSCHEL martis
vsum commendat iis, qui mercurium sumunt,
nimirum vt prohibeat, saltim minuat ptya-
lismum i).

Et haec quidem sunt, quae de mercurii
cum marte connubio innotuerunt.

Sequitur

Turpethum minerale,
seu Mercurius praecipitatus flavus.

Occurrit minera hydrargyri passim acido
vitrioli impraegnata, seu *Turpethum minerale*
nativum ii). Sed cum haec inter pharmaca
locum

- i) Briefe über versch. Gegenstände aus der
A. W. Erster Th. Berl. 1768. 8. III. Brief.
ii) v. WOLFF, experiments &c. in Phil.
Transact. Vol. 66. P. II. N. 43. et *seorsim*
Lond. 1777. 4to Germ. Peter Wolf,
Versuche über die innere Mischung einiger
Mineralen u. s. w. Leipzig. 1778. gr. 8vo. Cl.
SUCKOW (iam Prof. Heidelb.) Mineralo-
gische Beschreibung des mineralischen Tur-
peths u. s. w. Mannheim 1782. 8vo. Celeb.
BAYMER (Prof. Primar. Giessenf.) Progr.
Historia mercurii cornei Hassiaci &c. Gieß.
1785.

locum non inuenire possit, mitto nunc hoc memorabile inuentum, nuper demum factum.

Turpethum artefactum, quod solum in medicina vsitatum, BASILIO VALENTINO iam notum fuisse, perhibent *k*), deinde vero ab OSWALDO CROLL clare descriptum *l*). Aliam methodum parandi Cl. POTT tradidit *m*), quae viliori pretio et ob rationes chymicas se commendat. Quod vero optimam conficiendi rationem spectat, illam nuper exactius tradiderunt viri Cl. BAVME *n*) et MACQUER *o*). Momenta praecipua haec sunt: mercurius viuus solui debet in acido vitrioli *concentrato*, igne simul feruido adhibito, et larga debet esse

k) Ita b. SPIELM. Chym. ed. alt. p. 157. et in diss. saep. cit. de hydrarg. ppt. int. effect. ap. Cl. WITWER, Vol. I. p. 184.

l) Basilic. chym. p. 205.

m) Miscell. Berolinenf. T. V. p. 91.

n) Ert. exp. Chym. Th. II. p. 443. sqq.

o) Chym. Wörterb. Th. II. p. 624. et Th. IV. p. 346. proluxe.

esse portio olei vitrioli, non tamen nimia et superflua. Destillationis ope tunc abstrahatur acidum ad siccitatem usque, igne aucto, ut vero calx mercurii obtineatur. Edulcoratio tunc aqua feruida toties repetenda est, donec aqua affusa sit prorsus insipida. Tunc demum affirmari potest, mercurium ab omni adhaerente acido vitrioli prorsus liberatum esse, falsisque omnis expertem, — ut contra Cl. ROVELLE bene monuit Cl. BAVME, qui creditur Turpethum esse verum sal medium *p*). Etenim experimenta, quae Cl. BAVME cum probe edulcerato Turpetho instituit, docuerunt, ab omni acido prorsus esse purgatum. Erravit itaque b. SPIELMANN *q*) qui affirmat, in hoc praeparato decenter edulcerato acidum vitriolicum *unam*, mercurium *quatuor* partes absolueri.

Vsum medicum quod attinet Turpethi, ab antiquissimis inde temporibus contra luem
galli-

p) l. c. p. 449.

q) Diss. cit. I, cit. p. 184.

gallicam ceu praestantissimum medicamen-
 tum laudatum fuit. Sic lego apud BASILI-
 VM VALENTINVM 1) „Vitriolum mercurii,
 „in einem aqua fort aus Salpeter und Alaun
 „destilliret, so er darinnen solviret wird, so
 „schieffen Crystallen einem Vitriol ganz gleich.
 „Dasselbe wieder abluiret, und mit Spiritu
 „Vini, so zuvor mit seinem Sale Tartari re-
 „tificirt, alsdenn purificirt und zum süßem
 „Oel gemacht — ist eine edle Medicin ad
 „luem gallicam — curirt alte Schäden —
 „die Sicht, und viel Krankheiten — Eodem
 „loco ait quoque BASILIVS VALENTINVS:“
 Dieses Oel abjungiret man auch den mar-
 tialischen Tincturen — vt pateat, iam² anti-
 quissimis temporibus notum fuisse turpethum.
 Multa colligit BOERHAAVIUS 3) de Turpe-
 thi vsu, cuius ope PARACELSVS miracula
 praestitit, quod SYDENHAMVS in Tr. de lue

D 3

venerea

1) Schlussreden. Ed. Hamburg 1700. 8vo
 p. 378.

3) Chem. I. c. p. 428.

venerea in morbis maxime rebellibus laudat, BOYLE ceu Ptarmicum parcissima dosi dedit, eiusque usu cataractas sanavit, Femina quaedam, Parisiis declamatos restituit. In hydrope et tabe venerea ipse BOERHAAVIUS laudat.

Retulit amicus, b. GAVBIVM matronam quandam hydrope pectoris desperato laborantem, turpethi usu perfecte sanasse. Dosi vero parua exhiberi debet, cum sit medicina drastringa, sic quidem, vt quarta pars grani vnus vice fumatur. Recentiori tempore ROBERT IAMES, medicus in Anglia celeberrimus, in Hydrophobia dedit Turpethum minerale. Scripsit ille libellum *Cure of the Bite of mad Dogs*, et alterum: *on canine Madness* t). Monet autem IAMES, corporibus siccis turpethum nocere, phlegmaticis melius conducere.

Vespero dedit turpethum a tribus granis ad octo, camphorae totidem, cum syrupo quodam

t) Vid. quoque IAMES in Abridgm. of the philof. transact. Vol. LX. p. 218.

quodam boli forma. Altera die repetiit eandem dosin — deinde post duarum dierum interuallum. Abstinit ab hoc remedio, imminente saluatione, donec haec iterum cessaret: vulneri simul applicuit drachmam vnguenti et vltra, ex aequalibus mercurii et pinguedinis partibus — Post duas, tres dies, si effectus saluationis nulli, balneum frigidum quotidie adhibuit. — Tunc tres denuo doses turpethi, sed minores, ad duo vel tria grana dedit, balneaque repetiit. Eandem methodum tribus vel quatuor periodis lunae redeuntibus adhibuit. Vult, sic praecaueri in homine et brutis, morbum posse, nisi quod brutis largiores doses remedii sint exhibendae. Si vero morbus iam ingruit, inunctiones augendas esse, atque turpethi dosin sine temporis iactura offerendam esse etc.

WERLHOFII pilulae contra hydrophobiam recipiunt cantharidum gr. j. Turpethi gr. dimidium, Camphorae grana decem, et cum mucilagine Tragacanthae haec in pilu-

D 4 larum

larum formam omnia redigenda. Per integras septimanas sex WERLHOFFVS has pilulas dedit, simulque cauterium, cucurbitulas, et vnguentum mercuriale adhibuit.

Cl. LAYARD monet *u)* in corporibus irritabilibus, et spasmo iam affectis non conducere turpethum, cum irritatio, quae eius effectus est, semper noceat.

Cl. DARLVC eadem methodo qua Cl. JAMES *v)* vsus est. Nolo hic omnes nominare, quorum ASTRVC mentionem fecit, qui Sec. XVI, turpethum in morbo gallico dederunt.

*Mercurii in acido vegetabili solutio praeparata,
hodie vsitata.*

Quis sit scopus scriptionis nostrae, aliquoties dixi iamiam. Epitomen scilicet mercurialium scribere coepi, in vsum medicorum

u) Essay on the bite of mad Dog. Lond. 1762. 8vo.

v) v. VANDERMONDE, Journ. de la med. Vol. III.

corum praxin incunantium, et eorum, qui in academiis studium pharmaceutico-chymicum neglexerunt, ut pateat, quae hodie in usu sunt pharmaca, mercurialia varia, et qua ratione conficienda sint, subiunctis nonnullis de horum usu veroque pretio.

Nimis itaque ab instituto meo foret alienum, si singulas mercurii solutiones in acido vario seorsim pertractare vellem, quae nondum inter pharmaca usitata locum inveniunt. Mitto itaque solutiones mercurii in acido phosphori, spathi, salis sedatiui, fucini, salis acetosellae, sacchari, citri, formicarum, et quae sunt reliqua, de quibus notatu digna annotavit Cl. MACQVER. Solummodo itaque sermo esto de solutione mercurii in *acido aceti* et *acido tartari*, quarum usus nuper in medicina frequas fieri coepit.

Nouum non est, encheiresi adhibita, mercurium in acido vegetabili solui posse. SPIEL-

MANNVS a) plurium auctorum mentionem fecit, quibus artificium istud notum erat, quique in lue gallica mercurii solutiones in acido vegetabili iam olim laudarunt. E primis omnino PENOTVS b) fuisse videtur, post hunc vero ANT. MVSA BRASSAVOLA. Morbum Neapolitanum pellit, et alia mirabilia praestat, PENOTO teste.

Aliqua etiam de mercurii solutione in acido vegetabili habet Cl. FERBER c), in primis vero de terra foliata mercuriali, quam pharmacopola Parisinus FOVRCY parare solet.

- a) In Diff. de hydrarg. ppt. effect. ap. Cl. WITTWER, p. 190.
- b) Habeo coram, auctore PENOTO, Tr. var. de vera praeparatione et vsu med. chym. ed. tert. Vrsellis 1602. 8vo. Extat integer processus p. 34. Hunc locum exscripsit VON HORNE, von verschiedenen Methoden das Queckfilber in venerischen Krankheiten zu gebrauchen, &c. Leipz. 1782. 8vo. Sed Dosis omisit. Granum vnum exhibetur in vino, ait PENOTVS. Exhibetur autem ter in septimana.
- c) Neue Beyträge zur Mineralgesch. saep. cit. p. 353.

let. Hoc demum seculo quaestio saepius iterum mota fuit, nam praestat mercurio in acido vegetabili soluto uti? Dirissima enim luis symptomata, non luis ipsius symptomata, sed potius mercurialium adhibitorum esse, non pauci affirmarunt. Crediderunt itaque acidum falsis imprimis pessime nocere aegrotis, maxime vero ossibus, quibus hoc acidum infensum est, atque initius agere mercurium cum acido vegetabili.

Nullum medicamentum recentiori aetate tantam famam sibi acquisiuit, quam pilulae KEISERI *d*), quarum princeps ingrediens mercurius acido aceti impraegnatus. Scripsit integram diss. Cl. DAVISON, de solutione mercurii viui in acido vegetabili, eiusdemque

d) De his vide Hannov. Magaz. 98. St. 1765. et RICH. DE HAVTESIERCK Rec. d'obsf. de Med. etc. T. II. Paris 1772. 4to. et germ. in Samml. auserlesener Abh. zum Gebrauche praetischer Aerzte. Drittes St. Leipz. 1775. gr. 8vo S. 152. seq. MACQUER l. c. B. 4. p. 197. VON HORNE, l. c. p. 83. fqq.

que vsu. L. B. 1767. Sed voti non particeps fieri potui, vt liceret oculis vsurpare hanc dissertationem, etsi saepius amicos rogarem in terris belgicis ipsis, vt quouis pretio, siue exemplar, siue copiam eius mecum communicare velint. Occurrunt vero mercurii in acido vegetabili soluti species vna et altera tantum, quae nuper in praxi medica laudatae fuerunt, nimirum.

1) *Mercurius in acido aceti solutus.*

Huc pertinent pilulae KAYSERI, de quibus iam dixi.

Encheireses circa mercurii in acido aceti destillati solutionem obseruandas tradidit BAVMÉ e) et MACQVER f).

Mercurium per se calcinatum in aceto solui, STAHLIO non ignotum fuit, viro in chemia peritissimo g).

Facile

e) l. c. Th. II. p. 503. sqq.

f) l. c. Th. II. p. 124. et Th. IV. p. 164. sqq.
cf. simul NAVIER l. c.

g) v. MACQVER l. c. Th. II. p. 124.

Facile autem soluitur calx mercurii ope
acidi nitri facta, et per alcali praecipitata, in
aceto *h*).

2) *Mercurius in acido tartari solutus.*

Nominandi veniunt MONNET *i*) et PRES-
SAVIN *k*), qui hoc seculo istud praeparatum
prae ceteris laudarunt. Varia etiam tentami-
na instituerunt viri, Cl. NAVIER *l*) et Cl.
MACQVER *m*) cum mercurio et acido tartari.
Sed omnino laus huius medicamenti fuit ni-
mia, quod prolixiori sermone inprimis de-
monstratum dedit VON HORNE *n*). Negari
quidem

h) MACQVER Th. IV. p. 164.

i) Misc. Taurinens. T. IV. Melange de Phi-
los. &c. de Soc. R. de Turin et germ. int
neuen Hamb. Magazin B. 16. S. 429. in
Epitome MACQVER Th. IV. p. 230.

k) Tr. des maladies veneriennes dans lequel
on indique un nouveau remede pour le
guerir. Paris 1773. v. et Cl. GRVNER Aus-
züge B. 2. p. 59.

l) I. c. Recensita quaque leguntur apud ap.
Cl. MACQVER Th. IV. p. 228. 9.

m) Th. IV. p. 227. fqq.

n) Abh. von den verschiedenen Methoden
das Queckfilber in den venerischen Krank-
heiten zu brauchen, Leipz. 1782, 8. p. 156.

quidem nequit, idem praeparatum v. c. Mercurium acido tartari impraegnatum, varia methodo elaboratum, diuersis gaudere qualitatibus o), sed num istud discrimen sit tanti momenti, vt effectus in miasmatae corrigendo sit maior dubia res manet. Nuperrime Cl. MATTHIEV p) in hydrophobia Turpethi mineralis grana octo exhibuit per aliquot dies, cuius vim drasticam aceto corrigere allaborauit.

Huc etiam pertinet solutio mercurii et cupri in aceto, quod praeparatam perperam audit

Mercurius praecipitatus viridis.

Seorsim soluuntur in acido nitri mercurii partes quatuor, et cupri pars vna in eodem acido, et euaporatione ac calcinatione menstruum abstrahitur, deinde vero in aceto destillato

o) MACQVER l. c. Th. IV. p. 233. monente Cl. LEONHARD.

p) Hist. de la Soc. R. de med. A. 1779. Par. 1782. 4. simul externe adhibuit vnguentum mercuriale.

stilla
ratio
sunt
tiono

I
quan
rata,
terna
boli.
net
iecit.

M
nand
Fuit
ralia,
huma
vt m

g)
r)
li
s)
v

stillato solui debent haec metalla, et euaporatione ad siccam consistentiam redigenda sunt q) LEMERY huius praeparati iam mentionem fecit r).

Laudat ille hoc praeparatum tam interne, quam externe in gonorrhoea maligna inueterata, contra bubones et condylomata. Interna dosis grana sex, forma pilularum vel boli. Perperam dici praecipitatum, iam monet LEMERY, qui de vsu etiam multa adiecit.

Mercurius in Alkali solutus.

Mercurium in alcali solutum ad luem facendam passim commendatum legimus s). Fuit autem ratio haec. Quum acida mineralia, quale acidum salis communis, corpori humano sint inimica, maxime ossibus ipsis, vt metuenda sit ex nimia copia huius acidi

in

q) MACQVER l. c. Th. III. p. 635.

r) Cours de Chymie, germ. ex noua ed. gallica, Dresd. 1698. 8. p. 342. fqq.

s) SPIELMANN in diff. cit. §. 9. ap. Cl. WITWER l. c. p. 192.

in corpus ingeffi, offium corrofiuo, aliud
quaefiuerunt menftruum, quod mitius ageret,
nec adeo corrofiuum.

Varia fymptomata luis tamquam effectus
mercurialium adhibitorum non pauci confi-
derarunt, qua de re LVDOLFVS integram
fcripfit differtationem *t*).

Idem itaque mercurium cum alcali solu-
rum ceu tutum fpecificum antiuenerum com-
mendat *u*). Sed de folutione mercurii in
alcali monendum, quod de eius folutione in
acido vegetabili iam dictum fuit, fcilicet per
fe vix folui mercurium ab alcali, tam fixo,
quam volatili *v*), fed folutionem in acido
minerali ab alcali affufo deiici, mox vero ab
alcali

t) Demonstratio, quod atrociffima luis ve-
nereae fymptomata non fint effectus mor-
bi, fed curae mercurialibus iufitutae.
Erford. 1747.

u) Diff. de mercurio per alcali foluto tutiffi-
mo fpecifico antiuenero. Erford. 1747.

v) BAVMÉ l. c. Th. II. p. 507. MACQVER, l. c.
T. IV, p. 162. in annot. Cl. LEONHARD.

alcali iterum solui. Requiritur vero, vt acidi copia sit larga, cui alcali solutum admisceatur. Alcali volatile inprimis hoc modo largam mercurii quantitatem soluit, immo mercurius ex acido nitri per alcali fixum praecipitatus, ab alcali volatili soluitur.

Alibi occurrunt obseruationes et tentamina, quae Cl. CADET *x*), cum mercurio in acido nitri soluto, et admixto spiritu vini per distillationem et sal alcali fixum, scilicet tartari fecit. Obtinuit ille alcali volatile, sal volatile siccum, et oleum odoris bituminosi. In ipso demum alcali volatili auxilium nouum contra luem gallicam inuenisse, contendit Cl. PEYRILHE *y*). De vero vsu eius atque efficacia v. HORNE docte satis scripsit *z*).

Mer-

x) Mem. de l'Ac. des Sc. de Paris A. 1769.

y) Remede nouveau contre les maladies veneriennes, tiré du regne animal; ou essai sur la vertu antivenerienne de l'alcali volatil, par b. PEYRILHE, Maitre en Chirurgie de Paris. Ib.

z) l. c. p. 173. et seq.

Mercurius gummosus Plenckii.

Quum haud pauci medicorum pertimerent acrimoniam praeparatorum salino-mercurialium, solertiori studio de alia methodo exhibendi mercurium sine salibus, cogitavit Cl. PLENCK, atque novum inuentum suum publici iuris fecit a). Subegit ille mercurium triturationis ope cum mucilaginis gummi arabici, et varia forma propinavit.

Nouam hanc methodum exhibendi mercurium praestare ceteris, variis argumentis demonstrat.

Refor-

- a) Methodus noua et facilis, argentum vivum aegris venerea labe infectis exhibendi &c. Vindob. 1766. 8vo. A new and easy method of giving mercury, by J. PLENCK, translated from the latin by W. SAVNDERS. 3. edit. Lond. 1772. Animadversiones Cl. SAVNDERS in hunc libellum, leguntur etiam in Sammlung auserlesener Abhand. zum Gebrauche praectischer Aerzte, 3. B. 3. St. Leipz. 1777. 8vo p. 405. sqq. Altera et tertia editio libri PLENCKII aucta est. Prodierunt etiam germanice. Porro prodiiit: Methode nouvelle d'administrer le vis-argent — ouvrage traduit du latin de Mr. PLENCK, par Mr. LA-FLIZE, — à Nancy.

Resorberi facile per vasa lactea ad massam sanguinis, deesse acrimoniam, pyralisimum non oriri, si hac ratione exhibeatur, praecipua videntur. Taceo reliqua, et nouam hypothefin de mercurii agendi modo in corpus humanum. Ipse Vir Cl. in libello suo nonnullas formulas mercurii gummosi communicauit, et alibi nuper *b*).

Ex primis fere, quibus arrisit haec noua methodus exhibendi mercurium, fuit Cl. HERZOG *c*).

Grauem vero nactus aduersarium Cl. PLENCK, medicum olim Berolinensem LEONH.

- b*) In libello eleganti et docto, doctrina de morbis venereis. Vienn. 1779. 8vo. quod etiam germanice prodiit.
- c*) Diff. de morbo articulari &c. Helmstad. 1768. Is ait p. 84. Berolini in Nosocomio regio haec medicina cito innaluit, vtilitate sua in morbis venereis longe commendatissima — incredibilem huius medicamenti efficaciam in *centum* amplius *aegrotis* feliciter, iisque sine omni molestia remedio illo sanatis, grata in optimum Plenckium pietate admiratus sum, eandemque eius etiam virtutem nuper expertus in arthritica &c.

ONH. EL. HIRSCHEL *d*). Censurae etiam subiecit Cl. WYNOLD MÜNNICKS *e*) pharmaca Plenckiana. Monet autem varia contra affinitatem gummi arabici cum mercurio a Plenckio stabilitam, observationes a Viro Cl. consignatas mancas declarat, et affirmat, ab usu remedium PLENCKII saepius ortam fuisse salivationem, quam obseruarunt etiam Viri Cl. HERZOG et SAUNDERS. Doctas animaduersiones suas deinde nobiscum communicauit Cl. HARTMANN *f*) et idem Plenckii liquorem mercurialem contra vermes laudat *g*),

Tandem

- d*) Beiträge zu seinen Betrachtungen über den innerlichen Gebrauch des Mercurii sublimati corrosiui — nebst einem Schreiben gegen H. PLENCK Tr. methodus noua &c.
- e*) Diss. de lue venerea, eiusque praecipuis auxiliis, inter quae ZWIETENII ac PLENCKII remedia potissimum examinantur. L. B. 1769 4. mai.
- f*) Diss. cautiones nonnullae ad liquoris mercurialis PLENCKIANI usum spectantes. Frfti. ad Viadr. 1769, resp. SOMMER.
- g*) Progr. de liquoris mercurialis PLENCKIANI virtute anthelmintica, ib. 1770.

Tandem et Cl. ODHELIVS tentamina sua cum mercurio gummoso instituta recensuit *h)*. Plenckiani medicamenti docta diiudicatio legitur apud Cl. von HORNE *i)*.

ROSENSTEINII combinatio mercurii corrosivi et mucilaginosi supra iam fuit allegata *k)*,

Commendat PLENCKII pharmaca insolescenda et mitis, sed omnium consensu aequae facili salivam movent, quam reliqua mercurialia omnia, et negari nequit, mixtionem mercurii cum mucilagine gummoso facili iterum destrui, ut quotidie nova portio liquoris in pharmacopolarum tabernis conficienda sit, ne incerta fiat dosis mercurii, et ut facilius subeat vasa lactea.

Et haec quidem sunt praecipua pharmaca mercurialia, quae interne adhibita ex lon-

E 3 go

h) vid. Schwed. Abh. B. 32. von 1770.

i) l. c. p. 135. sqq.

k) vid. Ei. liber de morb. infant. ed. quarta, Cap. de lue venerea.

go tempore. Mitto permulta obsoleta externa mercurialia, quae hodie nunquam adhiberi solent, et de vnico dicam, quod externe frequentius adhiberi solet nostra aetate. Est vero

Vnguentum Neapolitanum, hodie dictum.

Antiquissimus videtur vsus vnguenti mercurialis teste FREINDIO a). Is enim ait: „constat mercurii potestatem (per saluationem curare morbum gallicum) etiam cum inungetur, Theodorico fuisse cognitam, quippe qui varia huiusmodi vnguentorum describat, ac regulas proponat, quam diu, et quam saepe vntio continuari debeat, vsque dum fluxus incipiat, aegrum item cauere iubeat, ne per melae tempus frigori se obiciat, neque lauetur intra quadragesimum diem.”

Plurimum auctorum meminit ASTRUC b),
qui

a) In hist. med. in Opp. Paris. 1734. 4to m. p. 524. Editiones Chirurgiae THEODORICI recensit b. HALLER, in Bibl. Chirurg. T. I. p. 146.

b) De morb. vner. ed. alt. Paris. 1740. 4to. Th. II. vid. Index tit. vnguent. mercurial.

qui ab ipso luis venereae ingressu vnguenta mercurialia adhibuerunt, ab anno certe 1496. sed omnes fere formulae illorum temporum erant compositae, et superfluis, immo noxiis rebus nimis onustae.

Placuit deinde et nostra inprimis aetate, vnguenti forma simplicissima, ex Axungia porci lota et mercurio. Ad meliorem globulorum mercurii extinctionem sufficit salivae sani hominis, aut terebinthinae q. s.

BAYMÉ annotavit, axungiam in conubio mercurii brevi temporis spatio rancidam fieri. Non diu itaque in officina pharmaceutica istud vnguentum asseruari debet, sed praestat recens.

Proportio vero miscendorum in singulis fere Dispensatoriis occurrit alia. Sumunt alii, v. c. Parisini, mercurii et axungiae partes aequales, quae proportio etiam in dispensatorio Argentoratensi et Wirtembergensi praescripta leguntur.

ROSENSTEINIVS aliique sumunt mercurii p. j. axungiae p. jj. immo alii axungiae p. iij -jv. Facile autem intelligitur, copiam axungiae non esse debere nimiam. Iunioribus medicis hoc scitu necessarium est, quae proportio sit formulae officinalis, cum desuine velint copiam vnguenti illinendi: Multum enim interest, qua copia quotidie mercurius applicetur frictione.

Cl. DESPATVREAVX commendavit camphoram, vnguento mercuriali adiiciendam, et affirmat camphoram cohibere vim mercurii sialalogam, non vero destruere vim antisyphiliticam. Ait ille, se obseruasse, per vncias octodecim ad summum, luem fuisse sanatam, sine omni saluatione c).

Pro

c) *Missä*, diss. resp. DESPATVREAVX auctore, E. lui venereae Hydrargyrus camphoratus, affirm. Paris, 1756. recusa in Collect. disp. pr. HALLERI — et germ. à Cl. CRELD in Sammlungen — B. I, p. 492. Gallice in VANDERMONDE: Journ. de Med. et germ. Samml. &c. B. IV. Erst. et Lips. 1760. p. 359.

Pro mercurio camphorato militant Cl. RAISIN *d)* et Cl. CORDET *e)*. Sed VOGELIUS, COLOMBIER, Cl. BLOCH *f)* affirmarunt, camphoram non impediuisse ptyalifinum.

Primis sex diebus inungere iubet DESPATVREAVX unguenti drachmas duas, deinde vero diebus alternis vnciam dimidiam.

Monet simul, b. FR. HOFFMANNO iam cognitam fuisse virtutem camphorae antiphyiliticam *g)*, quam et nuperi laudant *h)*. Sed circumspectum vsus Cl. COLLIN *i)* sqq. verbis commendat: „*Lae venerea laborantes, a Camphora, magna dosi data, male habent: spasms corripuntur, convulsiones minitanti-*

E 5

bus

d) VANDERMONDE, germ. Samml. B. V. p. 472.

e) VANDERMONDE, germ. Samml. B. VI. p. 153. Habet proprias obsl.

f) v. Cl. CRELL l. c. p. 593.

g) v. Ei. diss. de Camphorae vsu interno.

h) v. Cl. CRELL l. c.

i) Obsl. P. III. Camphorae Vires. Vienn. 1773. 8vo. p. 148.

~~_____~~
 bus, excitatur inde in illis febris, et varia alia
 symptomata. Si tamen in humoribus iam na-
 ta sit putredo, his etiam prodest."

Vnguenti mercurialis s. neapolitani vsus
 maxime frequens fuit ad luem gallicam et
 hydrophobiam sanandam. De adhibendi
 methodo infra sermo esto. Hic sufficiat ge-
 neratim dixisse, consilio tantam quantitatem
 interdum iniungi, donec oriatur ptyalifinus,
 interdum vero minorem longe copiam, omni-
 que studio praecaveri ptyalifinum.

Per *extinctionem miasmatis* curare morbum
 syphiliticum, hanc medendi rationem ap-
 pellant. Hanc tribuunt plerique Cl. CHICOY-
 NEAV, olim Prof. Monspeliensi, inuentori,
 et ad Annum 1718. referunt k).

Sed

k) In diss. Frictiones mercuriales ad curan-
 dam luem veneream non sunt adhibendae
 in hunc finem, vt salinae fluxus excitetur,
 Monspel. 1718. Possideo anglicam versio-
 nem: CHICOYNEAV, the Practice of Sali-
 vating

Sed recte monuit b. HALLERVS, metho-
dum, quam Cl. CHICOYNEAV inuentori tri-
buunt, iam 1709. in Heluetia adhibuisse Cl.
IO. CONR. à BRAVN 1). Nolo hic de com-
modis aut incommodis inunctionis vtraque
methodo differere, nec de inunctione, quam
in ore ipso commendauit Cl. CRVIKSHANK,
aut de ptyalismi plenioris vel parerioris infor-
tuniis,

vating shewn to be of no usu or efficacy
in the cure of the Venereal Disease, but
greatly prejudicial thereto, or the antive-
nereal virtue of Mercury prov'd to be in-
dependent of any saliva evacuation. With
the method of Applying it, so as to obtain
it's full Force, and a thorough cure,
without, infinitely better than with the
Tortura of Salivation. Thy whole abundantly
supported from Experiences and
Matters of Fact. Lond. 1723. 4to.

- 1) Prodiit viri doctissimi opus posthumum :
diff. med. de methodo tuta et facill, citra
saluationem curandi luem veneream, quam
experimentis et obil, pract. firmatam et
illustratam, olim sibi comparauit b. m. IO.
CONR. à BRAVN, Prof. quondam Heidel-
bergensis etc. nunc publici iuris facere de-
creuit, IO. IAC. filius. Scaphusii 1739.
4to vid. et ASTRUC T. II. p. 1090. inun-
ctiones partiales à primis fere temporibus
adhibitas fuisse — &c.

tuniis, de quibus infra dicendi locus erit. Hoc tamen hic praeterire nequeo, Cl. GARDANE *m*) multis argumentis damnaſſe omnem inunctionem unguenti huius.

Cutim ait ille, obſtruit unguentum mercuriale, impedit inſenſibilem tranſpirationem cutis, ut mirum non ſit, impetum humorum verſus glandulas oris dirigi, atque ptyaliſimum oriri. Febrim accendit cutis obſtructio, unde humorum ad putredinem uſque fuſio, faucium inflammatio, deglutitio difficilis atque ſuffocationis metus, et centum alia ſymptomata, quae inunctioni omnia debentur. Euiluit iandiu iterum methodus inungendi in ore ipſo, a Cl. CRVIRSHANK propoſita. Hic ſolum de praeparatis mercurialibus loquor, infra vero de ſingulis morbis dicam, in quibus mercurii virtus laudata fuit

m) Prodiit germ. ex gall. GARDANE über die verſchiedene Arten die Luſtſeuche zu heilen. Augſp. 1771. et melior verſio, Sorau 1777. 8vo.

fuit unquam, ubi etiam sermo erit de usu topico vnguenti mercurialis.

Iam agmen claudat historia

Emplastri mercurialis.

Nobis hic otium fecerunt viri litteratissimi, b. van SWIETEN, qui in commentariis meminit, cingulis variis et armillis, externe applicatis, saeculo XVI. illiusque primis annis, iam luis sanationem multos suscepisse, et eruditissimus ASTRUC, qui de emplastris mercurialibus eorumque usu ad luem sanandam, fere omnia exhaustit, ut nullum fere superfluum spicilegium.

Oscitanter legit, ut Galli solent, opus b. ASTRUC, Cl. von HORNE ⁿ⁾, qui ait b. ASTRUC ad Annum 1553. retulisse usum emplastrorum mercurialium. Si legisset, quae antea T. II. p. 620. ASTRUC de IO. VIGONE scripsit, cuius Chirurgia prodiit 1514, non ignorasset, longe ante 1533. emplastra mercurialia

ⁿ⁾ l. c. p. 222.

curialia in usu fuisse — immo diu ante annum 1514, quod iamiam ex indice operis b. ASTRUC patet, modo voluisset indicem euoluere — quod tamen facere solent, qui vix primis labris gustarunt artis cuiuscunque historiam — Emplastrum ro. de VIGO, aut ceratum potius, maximam adquisiuit famam, diuque in usu fuit, ad recentiora vsque tempora.

Bene ait l. c. beatus ASTRUC, emplastrum vicaria sunt inunctionis, sed tardius operantur — et bene dixit b. van SWIETEN, incertam esse copiam mercurii resorpti, eamque ob causam vix diu cingulis et armillis curam suis in usu fuisse, cum melior innotesceret statim methodus propinandi mercurium. Emplastrorum mercurialium praecipua fata, fuerunt haec, vt in singulis formulis, quarum exempla fere innumera ex tot libris pharmaceuticis ego colligere nolui, quantitas mercurii sit admodum varia, modo minor, modo maior. Ipse VIGO habet emplastrum

plastrum de Ranis cum [mercurio, duplicatum, triplicatum, quadruplicatum. Aliam proportionem praecipiunt Edinburgenses, Londinenses, caeterique. — Sed in eo consentiunt omnes, tardam esse efficaciam emplastrorum — nam mercurius, quem tenacia inuoluunt, difficulter et sero demum resorbetur, emplastra cutim obstruunt, inflammant, et quod saepius obseruavi, ab usu emplastrorum mercurialium, bubones longe frequentius indurantur magis, quam vt emolli-tionem expectatam obseruare possis. Euiluit itaque hodie emplastrorum usus fere omnis, horumque loco potius vnguenta adhibentur, supra et infra bubonem illinenda, vt facilius resorptio.

Quae dicenda supersunt, de usu imprimis mercurialium ad varios morbos sanandos, de modo agendi in corpus humanum, de usu eius polychresto, variisque adhibendi formis, ea omnia proxima tradam occasione.
